

ท.003098

ความสัมพันธ์ของภาวะโภชนาการ ความรู้ และการปฏิบัติตนของสตรีในระยะที่สามของการตั้งครรภ์
กับผลลัพธ์ของการตั้งครรภ์

THE RELATIONSHIP BETWEEN MATERNAL NUTRITIONAL STATUS, KNOWLEDGE
AND PRACTICE DURING THE THIRD TRIMESTER
AND THE PRODUCTS OF CONCEPTION.

อรสา เปรนาวิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาพยาบาลศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2530

ISBN 974-555-262-3

ได้รับทุนอุดหนุนวิจัยจาก มูลนิธิรามาธิบดี (ทุนอาชีวศึกษา ศึกษกุล)

อภิสิทธิ์ ทนการ

จาก

สำนักวิทยบริการฯ ม.มหิดล

Copyright by Mahidol University

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ความสัมพันธ์ของภาวะโภชนาการ ความรู้ และการปฏิบัติตนของสตรีในระยะ
ที่สามของการตั้งครรภ์กับผลลัพธ์ของการตั้งครรภ์

ผู้วิจัย : นางสาว อรสา เปรมาวิน

ปริญญา : วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (พยาบาลศาสตร์)

สาขาวิชาเฉพาะ : Ambulatory Nursing Care

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมบูรณ์ จัยวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยุวดี ภาษา

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ไกรสิทธิ์ ตันศิริรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศรี ชุนไช

วันที่สำเร็จการศึกษา : 19 พฤศจิกายน 2530

บทคัดย่อ

ภาวะโภชนาการของสตรีในระยะตั้งครรภ์ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อผลลัพธ์ของการตั้งครรภ์. ในการศึกษาครั้งนี้จึงมีความมุ่งหมายจะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะโภชนาการ ความรู้ และการปฏิบัติตนของสตรีในระยะที่สามของการตั้งครรภ์กับผลลัพธ์ของการตั้งครรภ์ที่นำหน้าทารกแรกเกิด ความยาวทารกแรกเกิด และน้ำหนักรก. การสุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบเฉพาะเจาะจงโดยระบุคุณสมบัติคือ เป็นสตรีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี ครรภ์แรก อายุครรภ์ตั้งแต่ 28 สัปดาห์เป็นต้นไป ครรภ์เดี่ยว ไม่มีโรคแทรกซ้อนหรือโรคประจำตัวใดๆ ในระหว่างตั้งครรภ์ และคลอดครบกำหนดที่ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก เขต 4 จังหวัดขอนแก่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เครื่องมือวัดภาวะโภชนาการ แบบบันทึกข้อมูลภาวะโภชนาการ แบบบันทึกข้อมูลการฝากครรภ์ และแบบสัมภาษณ์ความรู้และการปฏิบัติตนของสตรีในระยะตั้งครรภ์ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง และนำไปหาความตรงตามเนื้อหาด้วยการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิและหาความเที่ยงของเครื่องมือตามแบบคู่มือริชาร์ดสันสูตรที่ 20 และใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS-X โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ : น้ำหนักเพิ่มต่อเดือน น้ำหนักเพิ่มใน

ระยะสามเดือน น้ำหนักเพิ่มตลอดระยะเวลาตั้งครรภ์ เส้นรอบวงแขนซ้าย ความหนาของชั้นไขมัน กล้ามเนื้อรอบวงแขนซ้าย ส่วนสูง เส้นรอบวงท้อง และภาวะโภชนาการโดยรวมของมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับน้ำหนักแรกเกิดของทารก และความยาวแรกเกิดของทารกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ขึ้นไป. น้ำหนักเพิ่มต่อเดือน น้ำหนักเพิ่มตลอดระยะเวลาตั้งครรภ์ ส่วนสูง เส้นรอบวงท้องและภาวะโภชนาการโดยรวมในระยะตั้งครรภ์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับน้ำหนักแรกเกิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ขึ้นไป. ความหนาของชั้นไขมัน กล้ามเนื้อรอบวงแขนซ้าย น้ำหนักเพิ่มในระยะสามเดือน และเส้นรอบวงแขนซ้ายของสตรีในระยะตั้งครรภ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับน้ำหนักแรกเกิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ความเข้มข้นเลือดมีความสัมพันธ์ในทางลบกับน้ำหนักแรกเกิด และความยาวแรกเกิดของทารกรวมทั้งน้ำหนักแรกเกิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05.

ความรู้ของสตรีในระยะตั้งครรภ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับน้ำหนักแรกเกิดของทารกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความยาวแรกเกิดของทารกและน้ำหนักแรกเกิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05. การปฏิบัติตนของสตรีในระยะตั้งครรภ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับน้ำหนักและความยาวของทารกแรกเกิด รวมทั้งน้ำหนักแรกเกิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ขึ้นไป. นอกจากนั้นคะแนนรวมของความรู้และการปฏิบัติตนของสตรีในระยะตั้งครรภ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับน้ำหนักและความยาวของทารกแรกเกิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ขึ้นไป แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับน้ำหนักแรกเกิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05.

Thesis Title : The Relationship Between Maternal Nutritional Status, Knowledge and Practice During the Third Trimester and the Products of Conception

Name : Ms. Orasa Perunavin

Degree : Master of Science (Nursing)

Nursing Specialty : Ambulatory Nursing Care

Thesis Supervisory Committee :

Asst. Prof. Somboon Jaiyavat

Asst. Prof. Yuwadee Luecha

Prof. Krasid tontisirin

Asst. Prof. Pensri Shunchai

Date of Graduation : Nov. 19, 1987.

Abstract

Since maternal nutrition plays a crucial role to the products of conception, the objective of the study was to explore the relationship between maternal nutritional status, their knowledge and practice during the third trimester and the products of conception in term of birth weight, birth length and placental weight. The criteria for selection of pregnant mothers included : ages range from twenty to thirty years, primipara, gestational age above twenty-eight weeks, singleton, no antenatal complication and term delivery at Maternal and Child Health Center, Region 4, Khon-Kaen Province. Altogether 210 mothers involved in this study.

Tools used for data collection were nutritional status assessment instruments, nutritional status records, antenatal history records and perinatal questionnaire for knowledge and practice during

4

pregnancy. The questionnaire was tested for reliability by K-R 20 and α - coefficient method. Data were analysed by SPSS-X computer program, using Pearson's Product Moment Statistic. The results indicated that; monthly weight gain, three-month weight gain, weight gain during pregnancy period, left mid-arm circumference, triceps skinfold, muscle mass circumference, height, abdominal circumference and the combined-nutritional status of the pregnancy were significantly correlated with birth weight and birth length ($p < 0.001$). Monthly weight gain, weight gain during pregnancy period, height, abdominal circumference and the combined - nutritional status of the pregnancy showed significantly correlation with placental weight ($p < 0.001$). Triceps skinfold, muscle-mass circumference, Three-month weight gain and left mid-arm circumference of the pregnancy mothers showed no correlation with birth length and placental weight ($p = 0.05$). Hematocrit was negatively correlated with all of the products of conception ($p = 0.05$).

Maternal knowledge during pregnancy was significantly correlated with birth weight ($p = 0.05$), but not correlated with birth length and placental weight ($p = 0.05$). Maternal practice during pregnancy was significantly correlated with birth weight, birth length and placental weight ($p < 0.001$). "Maternal Knowledge and Practice" showed significantly correlation with birth weight and birth length ($p < 0.001$), but not with placental weight ($p = 0.05$).